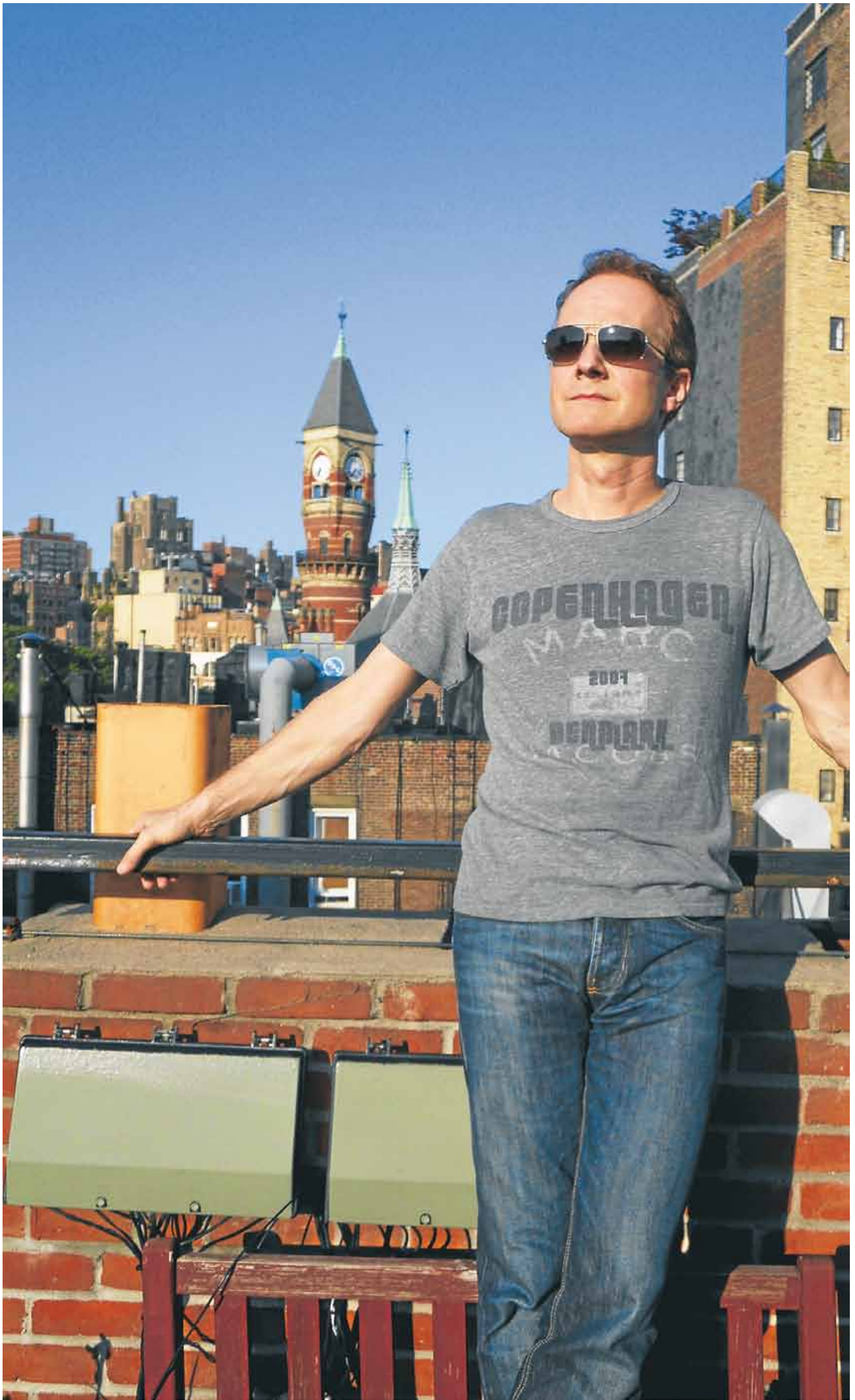

FILMSKABEREN HAR rykket tre år ud af kalenderen og har flyttet familien til New York.

Oplevs amerikanske drøm

OPLEVELSE: Siden megasuccesen med "Mænd der hader kvinder" har filminstruktøren Niels Arden Oplev været ude af danskernes synsfelt. NORDJYSKE har fundet ham på en tagterrasse på Manhattan, hvorfra han og familien høster filmens overraskende amerikanske succes med næsten en million solgte billetter

Af Mads Stenstrup / Foto: Anna Arden
redaktion@nordjyske.dk

Han ligner ikke en mand, der hviler på laurbærene, sådan som han på en gang afslappet og alligevel målrettet skubber glasdøren op inde fra stambewærtningen, Jack's Coffeeshop, og balancerer ud med i omegnen af en halv gallon caffè latte i to store papkrus. I stedet småløber han hjemmavant og adræt ind i den smalle, dårligt oplyste naboopgang og op ad trappen, der nærmest har karakter af hønsestige. Tempoet holdes alle seks etager op, forbi familiens lejlighed og ud på en typisk newyorker-tagterrasse: et lille paradis mellem skyskraberne med havemøbler, Weber-grill og masser af krukke med høj og lav vegetation. Klokkeren er kun ni søndag morgen i den hyggelige Manhattan-bydel Greenwich, der domineres af den rustikke, lave newyorker-boligbebyggelse "The Village", hvor bohemer blander sig med mere almindelige newyorkere. Den nordjyske succesfilminstruktør Niels Arden Oplev har lige præcis her kunnet klemme en time ind i en ellers hektisk kalender, hvor han i øvrigt flyver og farer USA og verden rundt i en stålsat jagt på at få opfyldt sin store drøm: at få lov at instruere en amerikansk film med mindst et mellemstort Hollywood-budget.

- Også hvad angår min egen aflønning, tilføjer han med et smil.

Høster Stieg Larsson-succesen

Og drømmens opfyldelse venter måske lige om hjørnet. Men instruktøren af senest succesfilmatiseringen af Stieg Larsson-bogen "Mænd der hader kvinder" ligger som sagt heller ikke på den lade side. Der skal høstes nu, hvor den meget skandinaviske film om bl.a. den svenske punkertøs Lisbeth Salanders exceptionelle opgør med systemet - med godt et års forsin-

kelse - er kommet op i mere end 200 amerikanske biografisale og overraskende er blevet mest set udenlandsksprogede film i USA i år med over 900.000 solgte billetter. Første del af Stieg Larsson-trilogien i bogform troner af samme årsag forrest i udstillingsvinduet hos enhver newyorker-boghandel med blot en smule kommerciel tilgang til markedet.

Nordjyden lagde en selvscenearbejdende plan, da han i julen 2008, få uger før filmens oprindelige premiere, rykkede sig selv og hele familien inklusive fire børn og sin amerikanske hustru, Florence, op med rod og udlejede villaen i Holte. De følgende tre år ville han kompromisløst forfølge sin amerikanske drøm.

Filmmanden, der i virkeligheden ikke er døbt Oplev, men har opkaldt sig efter en nedlagt oldtidskirke bag familiens gård i Østhimmerland, begyndte karrieren på afveje som landsbrugsskoleelev. Han vedgår at have taget noget af en chance, også økonomisk, med sit og familiens New York-projekt. Ingen ved endnu, hvor det fører hen oven på "Mænd der hader kvinder" og hans andre store hjemlige publikums-succeser, bl.a. "Drømmen" (2006) og "To verdener" (2008), der alle er præget af den særlige Arden Oplev'ske fortælleevne og miljø- og stemningsindlevelse. Hertil har han bl.a. også gjort sig bemærket som konceptudviklende instruktør på prisvindende DR-tv-succeser som "Ørnen", "Rejseholdet" samt TV 2's "Forsvar". Faktisk, bemærker han, satte han i sin tid sin stilling ind på at få skrevet en anden senere verdensstjerne, Mads Mikkelsen, ind i "Rejseholdet". Emmy'erne (den amerikanske tv-verdens svar på Hollywoods Oscar-uddeling) er i sagens natur også blevet noteret i de rette kredse herovre. Og så var der jo hans meget omtalte debutfilm "Portland" fra 1996 om Aal-

borg på vrangsidens - og "Fukssvansen".

"Drømmen," hans hjemme i Danmark måske største filmsucces, opgjort med 1960'ernes sorte landsbyskolemiljø i Himmerland, fortæller han at have skrevet manuskriptet til over tre år, hver morgen mellem kl. 5.30 og 7.00, mellem tv-serierne, der dengang gav smør på brødet. Jo, selvdisciplin og vilje har og havde han.

Mens vi slubrer den mælkemættede kaffe, beretter Arden Oplev at have givet over 500 udlandsinterview om "Mænd der hader kvinder", der betragtes som noget nær sensationel herovre. Interview med så godt som samtlige store amerikanske aviser og relevante tidsskrifter, tv- og radiostationer og en stor del af den øvrige verdens - så langt væk fra som Japan, Brasilien, Australien og New Zealand. Hertil har han holdt mindst lige så mange møder med amerikanske filmfolk og pengemænd - det er faktisk derfor, familien har bosat sig i netop New York-området. Aktiviteter, der betyder, at han tilbydes manuskripter i hundredvis, som han bruger meget tid på at vurdere, om de monstro kunne blive hans kommende blockbuster-projekt.

I form til spøgelsesfilm

Næste morgen skal han f.eks. en enkelt dag til Florida, derefter tre dage til Washington D.C. og så en uge til Tunesien på filmfestival osv.

Den 49-årige filmskaber lægger af samme årsag vægt på at holde sig i kanonform og påpeger, at netop hans seneste inspirator Stieg Larsson døde allerede som 50-årig.

- Det at skulle toppe under en hektisk og kostbar fire måneders optageperiode, hvor de dyre skuespillere og kamerahold er samlet, er faktisk lige så anstrengende for instruktøren, der i den periode er på døgnet rundt, som at gennemføre fire Tour de France'er i rap, frem-

fører han.

Hver tidlig morgen indledes i konsekvens heraf med en hård, svevende halv time på stepmaskinen, enten her på Manhattan eller i familiens større hus i New Jersey, som han også har lejet.

Lejlighedens fire etager under os er nemlig kun på 30 kvadratmeter, forklarer han:

- Med tre år til at realisere projektet forsøger vi samtidig at leve mest muligt lowbudget, og lejligheden her er så et kompromis, skønt den sikkert koster det samme i dollar, som min første lejlighed i Istedgade kostede i kroner at leje i 1984. Tanken er imidlertid, at jeg gerne vil prøve at være meget tæt på, hvor de vigtige beslutninger træffes i forhold til mig og mit projekt, for dermed at kunne påvirke beslutningsprocessen lige til det sidste.

Og tæt på føler man sig så sandelig på tagterrassen - med Empire State Building dominerende i udsigten mod nord.

Men tæt på hvad:

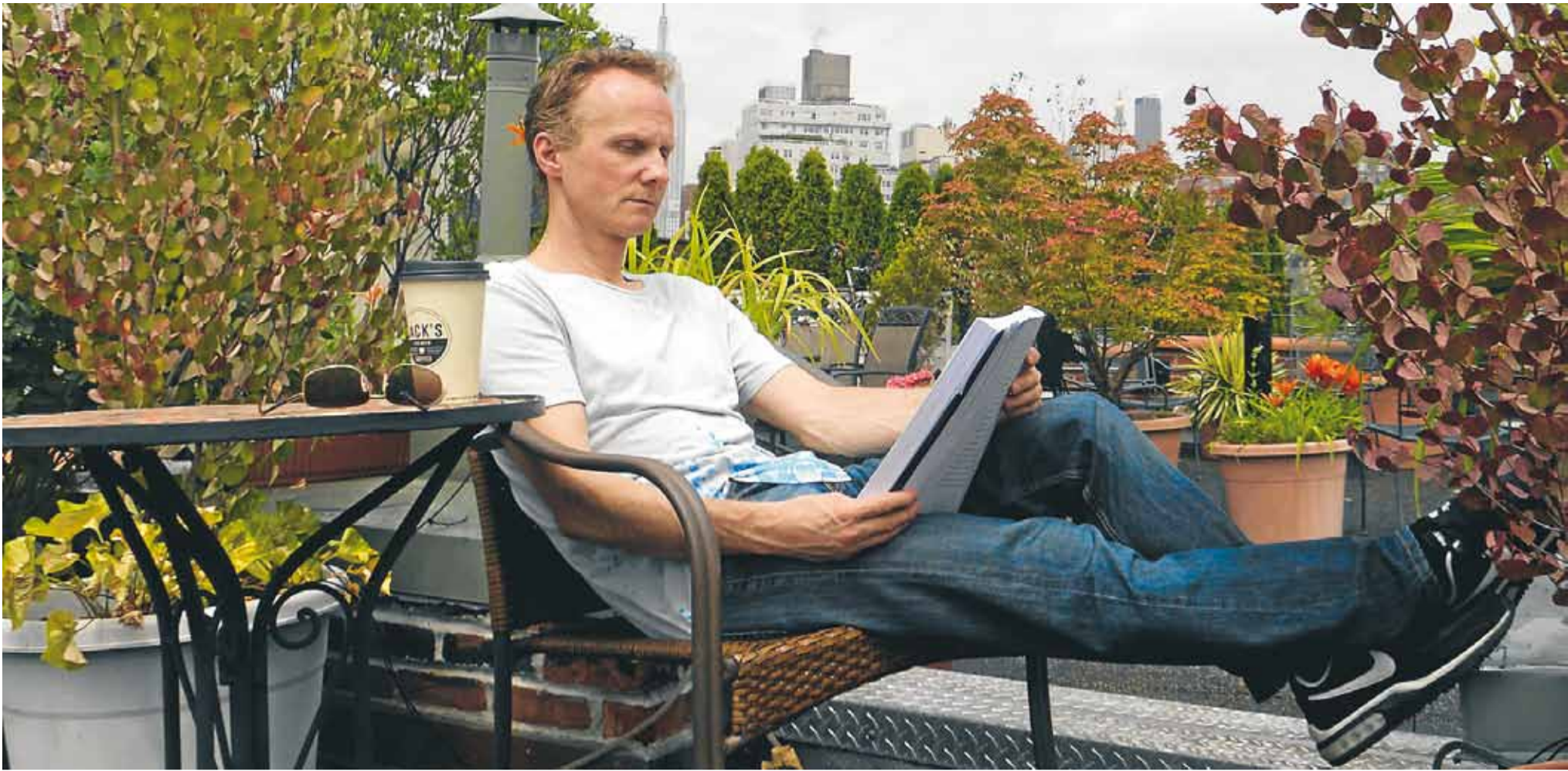
- Tæt på de store beslutninger og beslutningstagerne omkring de tre seriøse filmprojekter, som den lille filmforretning, som Florence og jeg sammen har skabt, arbejder parallelt med, svarer han.

Bl.a. ved at Niels Arden Oplev deltager i så meget promovoring af "Men who hate women," som Skandinavien største biograf-succes til dato hedder herovre. For nylig blev han f.eks. modtaget med stående applaus fra 1500 tilskuere i en biograf i Miami.

Nordjyden vil dog kun fortælle en anelse flere detaljer om det ene af de tre "drømme"-projekter, "The Keep", efter en meget rost, men endnu ikke oversat bestseller af Jennifer Egan, der vil få karakter af en spøgelsesfilm, hvis den realiseres. Arden Oplev fortæller i den sammenhæng, at han forhandler med centrale filmfolk, der har været involveret i succeser som bl.a.

TID TIL en snak på trappestenen med naboen.

NIELS ARDEN Oplev på tagterrassen med Empire State Building i baggrunden.

”Transformers 2” og ”The Brothers Grimm”.

Et familieprojekt

Børnene elsker også at opholde sig her på Manhattan. Den ældste, Anna på 20 år, nyder særligt nattelivet, har taget nogle collegefag og prøver at blive model og fotograf. De tre andre - Thoreau (Thor) på 10, Yale på 14 og Linnea på 16 år - er glade for seværdighederne og stemningen. Trods de kun 30 kvadratmeter fortæller Niels Arden Oplev, at de alle fire lige nu ligger og snuer nedenunder. Far Niels har senere på dagen lovet dem en tur til den hippe Tut Ank Amon-udstilling, der trækker titusinder til Discovery Exhibition Center ved Times Square. Florence er her til gengæld ikke. Hun er sideløbende med filmprojektet ved at uddanne sig til ”lifecoach” - sådan en, som vi alle kunne have gavn af at have, som Niels Arden Oplev siger.

- Hun hjælper en - ligesom f.eks. store sportsfolk hjælpes - til at cleane den mentale harddisk, så intet uvedkommende står i vejen og fylder op i ens bevidsthed før de store opgaver. Det, hun kan, er uhyre brugbart for sådan en som mig, fortsætter han engageret om fruens lifecoach-rolle. I det hele taget foretager han sig intet, uden at Florence er taget med på råd og har sagt yes.

Det boligmæssige kompromis - samtidig at leje et hus i nabostaten New Jersey på den anden side af Hudson River i hverdags-USA - skyldes primært økonomien. Derovre, en time fra det pulserende New York, er det meget billigere at skaffe den nødvendige plads til hele familien, og i byen Hampton har Niels og Florence også fundet nogle gode offentlige skoler, som ikke kræver betaling for børnenes skolegang. En udgift, der ellers hurtigt kan sætte en familie, der endnu ikke har fuldført sin amerikanske

drøm, økonomisk mat.

Han tilføjer, at hverken han eller familien er mere end professionelt interesseret i New Yorks glammerside:

- Nu er jeg jo ikke en type, der nogensinde har forfulgt Billed-Bladet derhjemme, siger han og nævner, at han privat meget mere nyder besøgene på Jack’s Coffeeshop nede på gaden og at drikke kaffen derfra med naboer på den typiske Greenwich-trappesten neden for hans opgang. Eller pizza slicet til 99 pence, hentet lige om hjørnet. Og særligt holder han af at handle ind til et familiemåltid i Gourmet Garage-forretningen fyldt med de lækreste økologiske delikatesser 100 meter henne ad vejen.

Samtidig er drømmens opfyldelse også rykket tættere på her halvvejs gennem de tre år, som familien har afsat til projektet:

- Jeg er overbevist om, at mindst et af disse tre projekter kommer på plads. Det er udelukkende derfor, at jeg flyver og farer rundt til alle disse interview, foredrag og events. Min markedsverdi stiger simpelt hen, jo mere dem, der skal finansiere herovre, ser mig omtalt, forklarer Niels Arden Oplev.

I det hele taget er der ikke meget verdensfjern dansk kunstnerkruke over Arden Oplevs målrettede præarbejde for sig selv. Han erkender det nødvendige, nyder måske ikke direkte den del af oplevelsen, men har kastet sig 100 procent ind i den.

Opgør med stammedemokratiet

Til gengæld vedgår han gerne at være betaget af den amerikanske måde at gøre tingene på, som tilsyneladende også kommer meget naturligt til ham. Til gengæld bryder han sig ikke meget om den danske falske beskedenhed og ved jorden at blive-attitude, som han hævder skyldes et nationalt traume siden 1800-tallet: tabet af Skåne, Norge

og Sønderjylland, statsbankerotten og den manglende modstand under Anden Verdenskrig:

Kombineret med, hvad jeg kalder det danske stammedemokrati og dets unedskrevne regler om, hvordan man opfører sig, bliver det temmelig besværligt for udefrakommende at begå sig i danernes stamme, som han siger.

Han fik selv øjnene op for det noget mere ligefremme USA, da han sammen med sin kammerat Tom som 21-årig i 1982 kom til New York. Det skete, som hvad der skulle vise sig at blive en lang afslutning på en jordomrejse, der indtil da kun havde nået en verdensdel, Afrika. De to ”drifters”, der havde tjent pengene til turen hjemme på benmølsfabrikken i Hobro, endte nemlig i deres USA-nyforelskelse med at gennemfutte Nordamerika over 10 måneder i en gammel øse.

Men først af alle lagde de vejen forbi en pige, Liz Schiller, som de tidligere på deres rejse havde mødt, da de i ungdommelig kådhed forsøgte at bestige Mount Kenya i gummisko. Hun havde sagt, at de da bare skulle komme forbi Sands Point på Long Island, hvis de nogensinde kom til New York og fik brug for et sted at være.

- Det var dengang, før Rudy Giuliani (byens berømte og håndfaste republikanske borgmester, red.) fik ryddet op i storbyens gader, og man kunne blive myrdet på hvert et gadehjørne, forklarer vores store fortæller.

Pigen var godt nok i første omgang ikke hjemme, men det var hendes gæstfri familie, der viste sig at høre til de mest velstillede med privat strand og tennisbane. Straks og betingelsesløst slog familien dørene op for de to uvarslede, rejse-nsuskede danskere:

”Liz sent you up? Fantastic. Here is your room, the refrigerator and the key to the Caddy,” fortæller Niels Arden Oplev om hans første

møde med familien Schiller, der kom til at betyde meget for ham.

Hans tilfældige møde og forelskelse i Florence kort tid efter i Washington, hvor hun dengang læste statsvidenskab, begravede hans hjemve:

- Og fra det øjeblik var jeg verdensborger, husker han. Sammen med Liz’ far, Peter Schiller, formulerede han over årene bagefter drømmen om engang at vende tilbage til USA med sit eget filmmanuskript. Peter Schiller viste sig nemlig både stenrig og hjælpsom - en advokat, der levede godt af bl.a. at forhandle licenser for filmbranchen. Niels og kammeraten Tom blev hængende i ugevis, og Niels har siden besøgt Schiller-familien mange gange. Ligesom ægteparret Schiller har været hjemme på gården ved Oue mellem Hobro og Hadsund og besøge hans familie. Niels og Toms fædre mente naturligvis efter ægte dansk tradition, at de nok kunne og særligt burde drikke sådan en new-yorkersnude under bordet i god dansk snaps ved søndagsfrokosten:

Den amerikanske lære

- Det blev dog de to, der til sidst sad og sov i sofaen, mens Peter Schiller gik ud og legede med børnene i haven, smiler filmmanden ved mindet. Whiskeysjusserne i skyskraberens hjørnekontorer havde vist sig som undervurderet træning hjemme i Oue.

- Vi har det med at misforstå amerikanerne. Vi opfatter dem som blærerøve og bliver utrygge. Men de blærer sig i virkeligheden ikke over egen succes, men er stolte af egne præstationer og forsøger at fortælle dig, at du også kan nå det samme, hvis du virkelig vil. Det har jeg lært meget af, fortæller Niels Arden Oplev.

Siden har filmskaberens fløjlet mere end 100 gange frem og tilbage over dammen med SAS, som han

elsker og har guldkort til, og tilbragt over tre år i USA, mens Florence omvendt har boet over 20 år i Danmark, hvor hun har taget sig af børnene, mens deres far forfulgte filmdrømmene.

Niels Arden Oplevs egen filmdrøm er dog ikke ubetinget en ren amerikansk drøm.

- Men jeg vil gerne bringe mig i en position, så jeg kan veksle mellem USA og Danmark og sommetider instruere en stor international film med de bedste skuespillere og sommetider rejse hjem og gennemføre et spændende dansk projekt, forklarer han.

Fra New York til Sdr. Omme

I den kontekst giver hans næste danske projekt måske mere mening. Og dog, filmatisering af den kommende Aalborg Teater-chef Morten Kirkskovs debutroman, "Kapgang" – der foregår i noget så provinsielt som Sdr. Omme – hvad hulen har den med Oplevs New York-satsning at gøre?

- Ingenting og alting. Kun når man er stor, tør man være lille, udbryder Arden Oplev med en afvæbende latter og forsikrer, at det skam ikke er hans egne, men Søren Kierkegaards ord.

- Selvpromoverende har jeg jo aldrig været bange for at være.

Og så tilføjer han mere alvorligt:

- Jo mere lokal en bog eller en film kan være, jo mere global kan den samtidig være. Alle kan spejle sig i problematikkerne, ligesom i min film "Drømmen".

Vi forlader først film- og drømmeskaberen og hans efterhånden hede tagterrasse hen ad middagstid – efter to en halv time og ikke bare den afsatte ene. Mere skemalagt er vores målbevidste nordjyde trods alt heller ikke. Men nu skal børnene altså op, Tut Ank Amons skatte venter. Og NORDJYSKEs udsendte må også hjem og læse Jennifer Egans "The Keep".

» Vi har det med at misforstå amerikanerne. Vi opfatter dem som blærerøve og bliver utrygge. Men de blærer sig i virkeligheden ikke over egen succes, men er stolte af egne præstationer og forsøger at fortælle dig, at du også kan nå det samme, hvis du virkelig vil. Det har jeg lært meget af

Lune sommertilbud

HOS TRIP TRAP AALBORG

JUTLANDIA DÆKSTOL
Teak
Før 4.695,- **NU 3.295,-** **SPAR 1.400,-**

SPILER SIDDEHÆNGEKØJE
Før 999,95 **NU 799,95**

ST. THOMAS SOFA
Brun eller sand (ej vist), SunLoom®
Før 7.995,- **NU 5.995,-**

ST. THOMAS SIDEBORD 35
Teak, 35x35x30 cm
Før 795,95 **NU 569,95**

SCIROCCO DAYBED
Sort SunLoom®
Før 7.995,- **NU 5.995,-** **SPAR 2.000,-**

VENDIA SÆT
Vægghængt Bord + 2 Stole
Før 5.785,- **NU 4.385,-**

BALLARE BORD OG ST. THOMAS ARMSTOL
Bord 90x196/296 cm, teak u. fuge
Stole, 6 stk. sort SunLoom®
Før 33.965,- **NU 24.965,-** **SPAR 9.000,-**

Tilbuddene er gældende fra 21. juni til den 03. juli 2010, så længe lager haves. Der tages forbehold for trykfejl og udsolgte varer.

Trip Trap Aalborg · Vesterbro 71 v/Gåsepigen · 9000 Aalborg · Tlf. 9812 0220 · www.triptrap.dk
Åbningstider: Mandag-fredag: 10.00-17.30 · Lørdag: 10.00-15.00

designed for generations